

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III-S1-1246/75-2
od 27. VIII 1975.

Vijeće: Ivo Bešker, Gavro Badovinac, mr Zvonimir Aržek

Hipoteka na brodu - Na hipoteku na brodu i druga stvarna prava na brodu primjenjuje se pravo zastave broda - To pravo vrijedi i za red namirenja stvarnopravnih vjerovnika

Spor se vodi između stvarnopravnih vjerovnika prodanog broda za prvenstveni red razdiobe kupovnine.

Brod je vijao panamsku zastavu.

Prvostepeni sud rješavajući spor presudio je da se iz postignutog utrška prodajom m/b "Indian Ocean", a koji je preostao nakon isplate tražbina iz čl. 9, toč. 1 i 2. Uredbe o stvarnim pravima na brodu i pomorskim privilegijama preostali iznos ima isplatiti tužitelju na djelomičnu isplatu prijavljene tražbine od USA \$ 86.316.- spp, dok se tuženi odbijaju sa svojim prijavljenim tražbinama, te su tuženi dužni naknaditi tužitelju parnični trošak od din. 1.861,25. Sud smatra da se kod ocjene prvenstva istaknutih tražbina na brod panamske zastave ima primijeniti propis čl. 1507 Trgovačkog zakona republike Paname, tj. zakon zastave broda, jer se radi o sporu između strankama koje su stranci i istodobno vjerovnici jednog te istog inozemnog dužnika. Kreditori i vjerovnici broda znali su i morali su znati da će se na njihova potraživanja prema brodu, ako nisu drukčije ugovorili primijeniti pravo zastave broda, tj. u predmetnom slučaju Trgovački zakon republike Paname. U smislu odredaba čl. 1507 Trgovačkog zakona hipotekarna tražbina tužitelja namiruje se prije tražbina tuženih, pa je stoga valjalo priznati tužitelju pravo naplate njegovog hipotekarnog potraživanja ispred potraživanja tuženih.

Tuženi žalbom pobijaju presudu zbog nedovoljno i nepravilno utvrđenog činjeničnog stanja, te pogrešne primjene materijalnog prava i predlažu da se pobijana presuda preinači i tužitelj odbije sa zahtjevom, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i sudjenje.

U žalbi se iznosi da ne postoji izražena volja ugovornih stranaka o primjeni prava u slučaju prinudne prodaje broda i ocjene prvenstva pojedinih tražbina.

Smatra se da se sporno pitanje ima riješiti po pravnim pravilima Uredbe o izvršenju i obezbeđenju na brodu, odnosno prema pravilima bivšeg Zakona o izvršenju i Uredbe o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama. Kad se radi o sukobu zakona ima se primijeniti zakon suda (lex fori) ili mora postojati zakonski propis ili pravno pravilo koje upućuje na strano pravo. Iz ugovora o kupoprodaji nije se mogla izvesti volja stranaka o primjeni nekog prava, te je zaključivanje presude u pogledu volje stranaka o primjeni prava zastave broda pogrešno, tim prije što je dobava robe izvršena u Italiji. Pošto ne postoje kolizijske norme koje bi rješavale predmetni slučaj sud je bio dužan primijeniti domaće pravo, a ne panamsko. Ističe se da se u nizu presuda inozemnih sudova primjenjuje zakon suda, a iznimno zakon zastave broda. Naše pravo nema propisa za slučaj rangiranja hipoteke i privilegija, pa smatra da je sud vezan na primjenu zakona suda po kome se tražbine tuženih namiruju ispred hipoteke. Osim toga se naglašava da javni poredak zahtijeva primjenu zakona suda, a ne zakona zastave broda.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud, rješavajući spor, utvrdio je činjenice odlučne za pravilno rješenje spora, pa je na temelju tako utvrdjenog činjeničnog stanja donio presudu koju je jasno i iscrpno obrazložio.

Tako utvrdjeno činjenično stanje i obrazloženje pobijane presude ovaj sud u cijelosti prihvaća.

Ne može se prihvatiti stajalište iznešeno u žalbi da bi se na sporno pitanje prava prvenstva namirenja privilegiranih tražbina imalo primijeniti pravo suda (lex fori), tj. uredba sa zakonskom snagom o stvarnim pravima na brodu i na pomorskim privilegijama, a ne pravo zastave broda, kako to uzima pobijana presuda. Prema načelima o sukobu zakona izraženim u našem pozitivnom pomorskom zakonodavstvu (čl. 130 i slijedeći ZUIPB) domaće pravo primjenjuje se u prvom redu ako su obje stranke fizičke ili pravne osobe s prebivalištem i sjedištem u Jugoslaviji, ili ako su stranke ugovorile primjenu našeg prava.

O mjerodavnom pravu za odnose sa međunarodnim obilježjem, ako ne postoji pozitivni propis o primjeni prava a stranke nemaju sjedište ili prebivalište u Jugoslaviji, te kad se radi o pravima na brodu i stvarnim pravima na brodu, po nahodjenju ovog suda u slučaju spora u prvom redu primijenit će se pravo zastave broda. Pravo zastave broda je

u najbližoj vezi sa odnosima kad se radi o stvarnim pravima na brodu, pa je stoga prvostepeni sud pravilno postupio kad je za rješavanje spora medju strankama koje privilegirano potraživanje od spornih ima prvenstvo, primijenio odredbe Zakona zastave broda, tj. čl.15o7 Trgovačkog zakona republike Paname.

V.V.

VISI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III-Sl-146o/75-2
od 1. X 1975.

Vijeće: Petar Sremac, Gavro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša

Dokazna snaga brodskog dnevnika - Podaci unešeni u brodskom dnevniku imaju značaj podataka privatne isprave i podvrgnuti su slobodnoj ocjeni suda - Iznimku čine podaci koje unese zapovjednik na temelju svog upravnoopravnog ovlaštenja, a ti podaci imaju značaj javne isprave pa imaju pretpostavljenu dokaznu snagu

U jednom sporu o naknadi štete za oštećenje kрана lučkog silosa jedna od stranaka se pozivala na podatke unešene u brodski dnevnik. Smatra da je brodski dnevnik javna isprava i da u njemu sadržani podaci imaju pretpostavljenu dokaznu snagu.

Drugostepeni sud ovo stajalište nije prihvatio pa je u pogledu dokazne snage podataka brodskog dnevnika zauzeo slijedeće stajalište:

Prvostepeni sud je našao da je tuženi odgovoran za nastalu štetu, jer je do odgovornosti došlo uslijed propusta pažnje posade broda tuženog. Pomicanje broda vršilo se samo uz pomoć brodskog vitla kojim se brod povlačio unaprijed a posada broda je nekontrolirano popustila konop na krmu, koji je imao zadatak da brod drži kako ne bi išao prebrzo naprijed. Tim propustom došlo je do zakačenja izbočenog dijela pramca broda sa dijelom grane silosa koji je tako oštećen. Remorkeri koji su imali služiti manevru premještanja broda na drugu obalu nisu sudjelovali u pomicanju broda, što sve slijedi iz vjerodostojnih iskaza svjedoka. Visina štete određena je po vještaku, pa je sud smatra utvrđenom i primjerenom.